Täysistunto

Maanantai 21.6.2021 klo 11.59—18.45

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2021 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Laakso.

Keskustelu

18.08 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin käsittelyssä on tämä hallituksen esitys numero 40, mikä koskee jätelakia. Rehellisesti sanottuna jätelakihan sinänsä on äärettömän hyvä, mutta pakko on sanoa, että tällä kyllä tehdään yrityksille niin paljon hallaa, että on ihan omasta henkilökohtaisesta kokemuksestakin pakko sanoa, että siihen on puututtava. Ei voida yrityksiä noin vaan pistää nurin tällaisten säännösten takia.

Sen takia teen perussuomalaisten esittämän vastalauseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

18.09 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Tähän perään yrittäjän terveiset vielä. Jätelain muutos vaikuttaa muuhunkin kuin vain jätteenkuljetuksen järjestelyihin. Jätelaki poistaisi yksityisiltä yrityksiltä oikeudet käsitellä erilliskerättyjä yhdyskuntajätteitä hyötykäyttöön. Yksityinen kierrätysliiketoiminta tehdään lainsäädännöllä mahdottomaksi erilliskerättyjen yhdyskuntajätteiden osalta.

Suomessa toimii yksityisten omistamia kierrätyslaitoksia, joissa käsitellään ja vastaanotetaan erilliskerättyjä yhdyskunta- ja tuottajayhteisöjen alle kuuluvia jätteitä, kuten lasia, metallia, paperia, muovia, kartonkia ja niin edelleen. Nämä jätteenkäsittelylaitokset ovat kokonaisuuksia, ja jos sieltä joku jäte vedetään pois tai tehdään lainsäädännöllä mahdottomaksi sen noutaminen, niin se vaikuttaa koko laitoksen toimintaan.

Jätejakeita jalostetaan suoraan yrityksissä ja erotellaan kierrätykseen liiketoimintana. Nämä yksityiset laitokset tekevät joka päivä työtä kierrätyksen edistämiseksi sekä jätteenpolton vähentämiseksi. Nyt kysynkin, millä tavoin nämä yritykset voivat osallistua kilpailuun jätteen käsittelyssä, kun uuden jätelain myötä materiaali otetaan heiltä pois. Ehdotettu jätelaki tulee kieltämään sen ainakin erilliskerättyjen yhdyskuntajätteiden osalta.

Kannatan edustaja Laakson esityksiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

18.11 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tämän jätelain tarkoituksena on edistää jätteiden kierrätystä ja laittaa käytäntöön EU:n säännöksiä sekä siten vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Tämähän on jo itse asiassa aika paljon myöhässä, ja sinällään hyvä, että tämä nyt vihdoin saadaan eduskunnasta eteenpäin.

Kotitalouksien jätteidenkuljetus on voitu toteuttaa kahdella eri tavalla nykyään eli kaksoisjärjestelmänä 1970-luvun lopulta lähtien. Kuljetus on siis toteutettu joko kunnan toimesta tai siten, että kotitalous tilaa jätteenkuljetuksen alalla toimivalta yritykseltä. Noin puolet Suomen kunnista käyttää nykyään kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta. Marinin hallitus haluaa nyt luopua tästä kaksoisjärjestelmästä. Toteutuessaan muutos uhkaa lopettaa elinkeinon alan yrittäjiltä, sillä kaksoisjärjestelmä lakkaisi kunnan järjestämisvastuulla olevien erilliskerättävien jätteiden eli biojätteen, pienmetallin, jätekuidun, lasin, metallin ja muovipakkausjätteen sekä muiden mahdollisten erilliskerättävien jätelajien kuljettamisen osalta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä onkin siis katsonut, että mahdollisuus kaksoisjärjestelmään olisi säilytettävä siellä, missä sen katsotaan parhaiten palvelevan tarpeita. Jätelaissa on huomioitava alueelliset erityispiirteet, sillä kunnat ja niiden tilanteet vaihtelevat. Vapaa kilpailu on useimmiten asiakkaan kannalta paras ratkaisu. Kunnilla on jatkossakin oltava täysimääräinen mahdollisuus hoitaa jätteidenkuljetus kiinteistönhaltijan järjestämänä.

Muutosta perustellaan sillä, että yritysten toimintamahdollisuudet turvataan kunnan kilpailutuksissa asettamalla kilpailutukselle vaatimuksia. Kunnat voisivat tosin poiketa hankintojen pilkkomisesta vetoamalla esimerkiksi alueen pieneen kokoon. Muutoksen tarpeellisuutta on perusteltu myös sillä, että kaksoisjärjestelmä olisi kuormittanut kunnallista päätöksentekoa ja tuomioistuimia. Valmistelun aikana ei ole kuitenkaan kyetty osoittamaan tällaisen hallinnollisen taakan olemassaoloa.

Asiantuntijakuulemisissa niin yrittäjiä, kuljettajia, omakoti- kuin kiinteistöasukkaita edustavat tahot ovat vastustaneet kaksoisjärjestelmästä luopumista. Ympäristötavoitteet ja työllisyyden edistäminen kulkevat parhaimmillaan käsi kädessä, ja näitä kumpaakaan ei tulisi heikentää.

Arvoisa puhemies! Edustaja Sipilä, joka tunnetusti on yrittäjätaustainen itsekin, tuli ympäristövaliokunnan puheenjohtajaksi juuri, kun tätä lakiesitystä oltiin hyväksymässä, ja olen melko varma siitä, että hallituksessa olisi ainakin sillä taholla ollut tahtoa tätä vielä hieman muuttaa, mutta nyt tämä hallituksen esitys etenee tällaisenaan ja laitetaan toimeen EU:nkin vaatimasta aikataulusta jo myöhässä.

Arvoisa puhemies! Olisi tietenkin ollut toivottavaa, että tähän olisi vielä voitu tuoda loppumetreilläkin muutoksia, jotka olisivat mahdollistaneet paitsi paremman kierrätysasteen myös pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia osallistua kuljetuksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen.

18.14 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on pitänyt kyllä lain valmistelussa paikallisten yrittäjien puolta. On vaadittu, että pykäliin tulee riittävän vahvat ehdot, jotta kunnan kilpailutuksissa yrittäjillä on mahdollisuus reilusti tarjota ja toteuttaa urakoita. [Sheikki Laakson välihuuto] Ympäristövaliokunta on painottanut mietinnössään, että hallitus seuraa pienten ja keskisuurten yrittäjien aseman kehittymistä jätekuljetuksis-

sa, ja mielestäni pitää pitää lain toimeenpanossa huolta siitä, että urakat kilpailutetaan niin, että pienet ja keskisuuret yritykset voivat osallistua niihin asianmukaisella tavalla.

Tässä mietinnössä on lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa riittävän tuen hallituksen esityksessä mainitulle toimeenpanohankkeelle, jonka tarkoituksena on edistää kuljetusten kilpailuttamista jätelain 36 §:n mukaisesti siten, että myös pienemmät kuljetusyritykset voivat osallistua kilpailutuksiin ja saada kuljetusurakoita. Toimeenpanohanke on toteutettava tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kuljetusyrittäjien, kuntien ja niiden jätelaitosten välillä.”

Hieman lohduntapaista tässä myös on se, että tähän kaksoisjärjestelmään saatiin sekajäte ja kaivosliete, että hieman on mahdollisuuksia. Mutta katsotaan, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. [Sheikki Laakso: Kyllä kuljetusalalta tiedän, mitä tulevaisuus tuo tullessaan!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

18.16 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, mistä Kettunen ammensi näitä suuria viisauksiaan. Niitä olisi tosiaan tullut saada siihen lakiin asti. Se, että niistä puhutaan mukavia valiokunnassa, ei johda mihinkään. Ne olisi pitänyt saada tänne lakiin asti. Tässä on oikeasti semmoinen vaara, että nämä kuljetukset päätyvät vielä semmoisille ulkomaisessa omistuksessa oleville yhtiöille, kuten joillakin paikkakunnilla on jo käynyt. Valitettavasti keskusta ei onnistunut tässäkään asiassa pitämään maaseudun puolta yllä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.